

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrlet 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katol. Mislovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

O hišno-razrednem davku.

Piše posl. Pišek.

Sedanja hišni razredni davek je razdeljen v 16 razredov. Plača se po tem, koliko ima prostorov za stanovanje. V 16. razredu so najmanjše hiše — bajte — ki imajo samo po eno sobo za stanovanje ter plačajo po 3 K davka na leto. V 15. razredu so hiše z dvema za stanovanje primernima sobama in te plačajo po 3.40 K na leto hišnega davka.

Proti hišno-razrednemu davku se upirajo poslanci in v ta odsek sta izvoljena iz Slovenskega kluba za Štajersko poslanec Pišek in za Kranjsko poslanec Povše. Poslanci pravimo, da tisti, komur hiša kaj nese — jo ima v najemu, že tako plačuje najemniški davek, in kdor jo pa rabi za svojo potrebo, naj bi od tega ne plačeval nobenega davka. Za zdravje je dolžna tudi država skrbeti. Čim slabše je stanovanje in čim več ljudi prebiva v enem prostoru, tem bolj je nezdravo. Zdravniki pravijo, da vsak človek potrebuje povprek po 14 kubičnih metrov zraka. V hiši, kjer je premnogo ljudi, se rače izcimijo razne kužne bolezni, kakor: vročica, jetika itd. Tudi pošteno pravno življenje hira, kjer jih preveč v eni hiši stanuje. Vlada bi morala na vso moč skrbeti za to, da dobe ljudje — njeni državljani — dovolj in zdrave prostore za stanovanje.

Vlada je te dni izdala novo predlogo, po kateri se hišni davek nekoliko spremeni, in vlada pravi, da se bo vsled tega, ker se 15. in 16. razred davka čisto oprost, to so tiste hiše, ki imajo samo eno oziroma po dve sobi, hišni davek odpustil ter imenovana razreda ne bosta plačala nobenega hišnega davka več. S tem se bo odpisalo okoli sedem milijonov davka.

Na Štajerskem šteje 16. razred 74.872 in 15. razred 60.323 hiš. Davek bi se zmanjšal za 419.700 kron. Na slovenski del bi prišlo okoli 300.000 kron hišnega razrednega davka odpisanega. To so lepe obljube, človek bi sodil, da skrbi vlada res za zdravje in blagostanje ljudstva.

Ko sem to predlogo v roke dobil, prebral in premišljeval, sem pa spoznal, da bi po novi predlogi, če bi bila v davčnem odseku nespremenjena in v parlamentu sprejeta, ne imeli nobene olajšave, temveč še večji hišni razredni davek.

Evo, nova davčna predloga v hišno razrednem davku se glasi:

PODLISTEK.

V slabi družbi.

I.

Na Nemškem sta živela pred leti zakonska Trunkova. Bila sta delavskega stanu, dninarja. Imela sta edino hčer Agnezo.

Ta zakonska sta bila one vrste ljudi, ki nobenemu ne storijo „nič slabega“, katerim ne more nihče nič reči, ker ne kradejo, ne kolnejo Boga, ne prešestujejo. Nu, če pa storijo komu kako drugačno krivico, ali če se kaj prepirajo s sosedi, to po njihovih mislih ni taka reč; zato so še zmerom pošteni ljudje, saj to ni velika reč. Tako tudi dovoljujejo svojim otrokom brez vsakega pomisleka tako imenovana znanja, češ: da tako pride otrok h kruhu; da tudi drugi tako delajo; da je taka navada; da sta bila tata in mama tudi taka; da treba iti za svetom; ljubezen je bila in tudi še bo itd.

Njuna hčerka je bila v prvih letih prav pridna in dobra. V šoli se je odlikovala z marljivostjo in lepim vedenjem. Tudi ročnih del se je učila in izurila se je prav dobro v šivanju, pletenju in vezenju. Po dovršeni šoli je ostala doma ter šivala in delala. Opravila jej ni manjkalo; posebno, ker je bila izurjena, lepega vedenja in zelo pobožna. Vse jo je imelo rado.

Tu pa je prišla nesreča. Roditelji so vzeli v hišo nekoga Roka Linko, delavca v tvornici. Bil je čeden mladenič, hodil je daleč po svetu in je marsikaj poskusil.

Agnezi iz početka ni nič kaj ugajalo njegovo vedenje. Ali ta se ni dal oplahiti. Prizadeval si je na vse kripilje, da bi se jej prikupil. Ko je izpoznal, kaka je Agneza, jel se je hliniti ter se kazati pobožnega in krepnega. Naj si je bil nevernik, jel je vendar zabavati ob

§ 4.

Pri vpisovanju hiš za hišno razredni kataster na novo so kot davku podvrženi prostori v poštev vzeti:

1. za stanovanje porabne in v ta namen primerne sobe in čumnate, hiše za stanovanje, družinski prostori, dvorane za plesišča, krčme, pisarne, kabineti itd., in dalje

2. Prodajalnice, shrambe za blago, delavnice i. t. d.

Davku niso podvržene:

a) kuhinje, če iste niso za stanovanje porabne;
b) izjemno za gospodarstvo porabni prostori, kakor za zaloge, gospodarski prostori, škednji, hlevi in drugi,

c) prostori, kateri niso od vseh 4 strani obdani, kakor odprte delavnice za kovače itd.,
d) kleti, prostori okoli stopnic, lope, hodniki in podstrešja.

So prostori pod 2 napovedani v odstranjenih poslopih, tedaj se tisti, kakor pri glavnem poslopiju, naznanijo.

§ 4 tedaj določa davku podvržene prostore in pravi, da za stanovanje porabne in zato primerne hiše in čumnate so davku podvrženi prostori.

Po do sedaj veljavnem dvornem odloku od 20. febr. 1820 so se obdačile te hiše in čumnate, v katerih se stanuje ali so za stanovanje odločene.

Iz tega je razvidno, da je nova davčna postava mnogo ostriša, ker določa, da morajo vse za stanovanje primerne hiše in čumnate plačati hišno-razredni davek. Res je, da je na deželi več prostorov, ki so za stanovanje pripravni, pa se nujno rabijo za druge shrambe, na primer za obleko, ležišča za družino, prostore za obleko itd., in nov davek bi bil, če bi se vsi ti prostori obdačili. Na tak način bi se našlo pri vsaki hiši več kot dva davku podvržena prostora, in če se v odseku ne posreči, da se v ylačni predlogi besedilo 1 premeni v: za stanovanje rabljene in od lastnika v ta namen določene hiše in čumnate — tedaj po novem hišnem davku nimamo nobene olajšave pričakovati, če se nam poslancem ne posreči, da se predloga prenaredi.

Za živinorejo.

(Govor posl. Piškega v drž. zboru).

Visoka zbornica! Žal imam le malo časa govoriti v tej velevažni narodno-gospodarski razpravi.

nedeljah k pridigi kot drugi domači ljudje. Cerkvene govore si je dobro zapomnil, a samo zato, da bi mogel govoriti o njih z Agnezo. Popoldne jej je kaj bral iz izpodbudnih knjig, ki jih je imela sama, ali jih je dobivala od duhovnika na posodo. Polagoma je začel sam izbirati knjige, ki jih jej je potem prebiral. Iz početka te knjige še niso bile tako slabe; pozneje pa je jel donášati slabe romane, to je jako zaljubljene zgodbe, ki jih je vzel na posodo v neki mestni knjigarni. Agneza ni zapazila, kaj nameruje zapeljivca. Stariši pa so ga še podpirali, da bi le vjeli „dobrega zeta“, kakor so menili.

Sad takega berila se je kmalu pokazal pri Agnezi. Postala je vsa razmišljena in razdražljiva; vzbujali so se jej občutki in nagnenja, ki bi bila morala ostati skrita v globočini duše. Prej je vselej molila zjutraj in pošiljala s čistim srcem svoje molitve proti Bogu, šla k sv. maši, potlej pa na delo. Zdaj pa je le sanjarila o samih vitezhih in plemenitih gospodih, o roparjih, razbojnikih in enakih pustolovcih, o srečnih in nesrečnih ljubovnikih. Za delo ni marala več, bila je hladna do svojih prijateljic, in začela se je čudno oblačiti. In zdaj je dosegel brezvestnik, kar je hotel.

Kmalu je pripravil Trunkove do tega, da so jeli zahajati ob nedeljah popoldne ven iz vasi v druge kraje. Onde sta se stara dobro imela pri pivu in žganju; plačeval je vse lepo Link. V tem pa sta se mlada sukala po plesišču, in govorilo se je marsikaj, česar dekletje prej ni bilo vajeno.

S takimi izleti je dajala Agneza pohujšanje; in posebno še, ker je bila vpisana v bratovščino, in je bila dolžna še posebno gledati, da si ohrani deviško čast.

II.

Ko izve to domači župnik, da jo poklicati k sebi; ob enem povabi tudi prednico one bratovščine. Tu jo

Moram in se hočem torej omejiti na sedaj najvažnejše in za naše kmetijstvo najpotrebnejše in to je naša živinoreja, ki ji preti vsled tega, ker zahtevajo velika mesta in industrija odprtje mej za tujo živino, največja nevarnost. Kakor se mi dozdeva, se namerava visoka vlada temu pritisku vdati in našo živinorejo izpostaviti nevarnosti. (Čujte! Čujte!).

Predložena rumunska trgovinska pogodba in tudi podoblastni zakon pričata dovolj, da hoče sedanja vlada ugoditi zahtevam industrije, ne da bi pomislila, da izpostavi pri tem naše avstrijsko kmetijstvo največjim nevarnostim. Samo pri sedanjih deloma primeranih cenah živine se je moglo naše kmetijstvo še vzdržati.

Ako se bodo pa cene živine zmanjšale — in to se bo gotovo zgodilo, predvsem, ker se hoče vsled pooblastilnega zakona ne le Srbiji, temveč tudi drugim balkanskim državam podeliti take koncesije (dopustitve) — potem je naša živinoreja uničena.

Zato mora vsak iz kmečkih okrajev izvoljen poslanec paziti in podoblastni zakon, ki pusti vladi takorekoč prosto roko, z vsemi sredstvi pobijati in zabraniti, da se ta zakon sprejme. (Pritrjevanje in medklci).

Vlada je sicer predložila načrt zakona, po katerem se zagotovijo avstrijskemu kmetijstvu za dobo deset let gotove ugodnosti v ta namen, da se živina lahko spravi v denar in da se pospeši izvoz naše živine.

Toda jaz ne dam n. pr. na to vnovčenje živine skoro nič in menim, da lahko resnično naprej povem, da bo nudilo le največjim živinorejcem in pitavcem ugodnosti, velikanski množini malih kmetov pa bo zelo malo koristilo. (Tako je!) Na kak prisiljen izvoz naše živine v inozemstvo ni mnogo upati, kajti carina in trgovinska pogodba z Nemčijo sta na več let določeni in na kako znižanje carine sploh ni misliti.

Velike nevarnosti pretijo naši živinoreji in jaz svarim ne le vlado, temveč tudi visoko zbornico, da bi žrtvovala avstrijsko kmetijstvo pritisku industrije.

Govorje vladi, ki kmečkega stanu, poljedelstva ne varuje! Umno kmetijstvo, oziroma kmečki stan, je temelj države in zelo obžalujem, da, sree mi krvavi, da se ta vlada tako malo zanima za kmečki stan. (Pritrjevanje). Naš kmečki stan gleda na dolgoletne bridke skušnje nazaj, on mora kot suženj za upnike in davke zastoj težko delati, in če se živinoreja ne bo več obnesla, k čemur pripomagata že lanska in letošnja slaba letina glede krme (prav resnično!), bo moral kmetovalec stanje živine zmanjšati, primanjkovalo bo gnoja in posledice bodo podraženje mleka in splošno uboštvo. (Živahno pritjevanje). Ne smemo pozabiti, da izdatki za kmetijstvo od leta do leta rastejo.

začne gospod svariti ter jej dopoveduje, v kaki nevarnosti je. Ona prizna, da je prišla na krivo pot ter obljubi, da se hoče popeljati. Nato reče župnik: „Če se misliš zares popeljati, treba je pred vsem, da se varuješ grešne priložnosti. Ne smeš se več pečati z onim ptujcem in ne stanovati z njim. Skušaj torej pregovoriti stariše, da mu odpovedo stanovanje. Ko bi pa tega ne hoteli, treba pa, da ti zapustiš očeta in mater iz ljubezni do Boga in svoje duše. In bodi prepričana: če bodeš ubogala in zvesto služila Bogu, bode božji blagoslov nad teboj. Dalje pa moraš takoj opustiti tako škodljivo branje; začni spet čitati dobre, pobožne, izpodbudljive knjige. Ali bi se ti ne studila jed — pa naj je še tako dobra — ko bi vedela, da je strup notri? Isto je s takimi knjigami. Pisane so v lepem jeziku, ali strup imajo za nedolžno sroč. Če se bojiš strupa, ki škoduje telesnemu zdravju, toliko bolj se moraš bati onega, ki umori dušo. Jaz mislim, da nisi še tako popačena, da bi bila že trdovratna. Ali zapomni si: Danes ti predlagam blagoslov ali prokletstvo: blagoslov od Boga, če boš zopet živela po njegovi volji, prokletstvo pa, če boš še dalje slušala zapeljivca. Torej izberi si!“

Obljubila je, da si hoče izbrati blagoslov in lepo živeti.

„Prav! Tvoje sestre bodo molile za te, da bodeš stanovita. Glej, da se pogovoriš še danes se stariši in mi jutri poveš, kaj sklenete o tej reči. Nato jo duhovnik odpusti. Prednica pa jo povabi: naj ostane tisti dan pri njej, da se ogne zapeljivcu.“

Ali Agneza ni držala besede. In nič več je ni bilo v duhovnišče, da bi povedela, kaj menijo stariši. Torej da poklicati župnik njene roditelje. Razloži jim: kako važna je ta stvar ter jim polaga na srce zakonske dolžnosti. Ali slabo je naletel.

Linek — pravita — je priden, marljiv mladenič, bolj kot vsi tukajšnji. Ko bi dobili njega za zeta, bi bila

Današnja številka ima „Gospodarske Novice“ ket prilogo.

Delavci zahtevajo polovico več plače, vsi drugi izdatki so se grozovito pomnožili. O velikanski zadolženosti ne bom natančneje govoril, saj je splošno znana. Ako hočete potem izkupiček še zmanjšati, potem uničite popolnoma kmečki stan, ki je gotovo, ako je imovit, najboljši odjemalec industrije. (Živahno pritrdjevanje). Odprtja mej naj nas kmete reši visoka zbornica! — To zahtevajo moji volilci in to je moja najsrčnejša želja. (Ploskanje).

Preidem k ministru za javna dela, posebno k rudarstvenim zadevam in navedem v svojem kakor tudi v imenu in na izrecno željo tovarišev dr. Benkovič, Gostinčar, Grafenauer in Povše, ki pri tem poglavju niso prišli do besede, sledeče: Z velikim pompom naznanjene socialno-politične prenosne so naenkrat zastale, (Čujte! Čujte! Medklici) samo bolj postransko preosnovno glede časa izplačevanja plače se hoče rešiti. Pri tem bi se pa morali odpraviti tudi razni odbitki. Zakaj počiva celo delo že od konca novembra 1908? Kje je vzrok? Se li hoče vlada res pred brezmejnimi zahtevami premogovih magnatov umakniti? (Klic: O da!) Rudarji tega ne bodo trpeli! (Medklici.)

Kaj je s 36 urnim nedeljskim počitkom, kakor ga je tudi moj tovariš dr. Benkovič predlagal? Zakaj se predloga XVIII. zasedanja glede volitev delavskih odborov in nastavljenje stražnikov ne obnovi? (Medklici.) Delavstvo zahteva to in si bo znalo to izsiliti. (Živahno pritrdjevanje.)

Predloga mora priti iz delavskega sveta na svetlo, kjer z njo zastopniki podjetnikov nalašč tako počasi ravna. Tako dolgo se bo na tem popravljalo, da bo cela od delavstva tako težko pričakovana preosnova splavala po vodi.

Posebno bi se moralo pri volitvah ozirati na manjšino in se uvesti v ta namen sorazmerna volilna pravica, kar predlaga tovariš dr. Benkovič.

Kje ostane nadalje okrajšanje delavnega časa? Posebno delavci, ki rudo kopljejo, in delavci, ki jo izvažajo, naj delajo jednako dolgo, da ne nastanejo v rudokopu vsled tega, ker se izvoz menjava, celi enourni odmori, kakor n. pr. v Trbovljah.

Žensko delo se naj uravna, ženske bi se posebno ne smele porabljati za nočna dela. (Pritrdjevanje.) Nočno delo naj bi se sploh kolikor mogoče omejilo. (Pritrdjevanje.)

Tudi naj bi se uravnali dopusti delavcev in paznikov. Paznike naj bi se privzelo k zavarovanju zasebnih uradnikov, tudi če nimajo rudarske šole ali so samo začasno nastavljeni. Postava zahteva samo to, da mora biti duševni napor večji nego telesni, in to je pri vseh paznikih.

V Trbovljah n. pr. se sprejmejo samo taki, ki so dokončali rudarsko šolo in le starejši pazniki, ki so že dalje časa služili.

Pazniki si ne upajo terjati svojih pravic, zato bi morale oblasti poseči vmes. (Pritrdjevanje.)

Pokojninsko zavarovanje zasebnih uradnikov naj bi se že vendar enkrat popravilo. (Ploskanje.) Istočasno z rešitvijo splošnega socialnega zavarovanja naj bi se bratovske skladišnice sanirale (zboljšale), boljše, odpravile. (Tako je!) Z rudarji naj bi se ravno tako ravnalo, kakor z drugim delavstvom. Pri tem pa bi se morale njihove pridobljene pravice in pričakovanja in njihov dosedanj, v primeri z drugimi delavci, boljši položaj, kakor n. pr. pravica na zavarovanje udov in sirot, varovati v celem obsegu, kar velja tudi o železničarjih, ker je vsled njihove težke in nevarne službe popolnoma osnovano. S tem končam. (Pritrdjevanje in ploskanje. — Govorniku čestitajo.)

Govor posl. Roškarja v drž. zboru dne 23. junija t. l.

Visoka zbornica! Že več desetletij nazadnje kmetijstvo v Avstriji, posebno pa v moji ožji domačiji na Spod. Štajerskem vedno bolj in bolj. Zadolženje po-

to res prava sreča za nas. Zato je dejal že večkrat, da ne vzame nobene druge v zakon kot našo. Midva sva stara, delati sva morala svoj živ dan; zdaj bi rada užila tudi kaj dobrega na svetu. Linku ne more nihče kaj očitati: Ni pijanec, ne igralec in vsak krajcar deli z nami. Agneza se lahko mnogo navadi pri njem. Midva ne vidiva in ne slišiva pri njiju nič napačnega. Zares, ne vemo, zakaj naj ga spraviva iz hiše. Najemščino plačuje redno in to potrebujeva itd.

Župnik pa je menil: „Jaz vama privoščim iz srca brezskrbne dneve v vajini starosti. Prav je, da izročita kdaj svoje premoženje Agnezi, ko bode zvezana z onim, ki ga jej je namenilo nebo. Ali Link ni od Boga poslan, ne namenjen. Pravita, da je čeden človek. To že na zunaj; ali znotraj ne. Slišal sem, da govori še v družbi svojih vrstnikov zoper Boga in vero in duhovstvo. Le vam se hlini kot pobožnik, da bi vas oslepil. Tudi vemo, v kakih družbah se je potepal po drugih krajih; lahko da ga zapodijo še iz službe in iz dežele. Izgovarjate se, da ne slišite nič slabega. Tako govore stariši, ki radi zatisejo eno oko, če jim kaže dobiček. Kmalu se vama odpro oči. Vse kaže, da je ta človek le navaden zapeljivec. Kako pa veste, da ga vsprejme občina za svojega, ko bi se res hotel poročiti in tu ostati? Prej bodo hoteli videti spričevalo o njegovem imetju in vedenju. Ne mislita, da sprejmejo takega ptujca kar brez vsega z odprtimi rokami. Svarim vaju torej resno, da ne dovoljmeta hčeri več pohujšljivega družanja z njim. In ako bodeta imela kako škodo radi tega, če ga spravite iz hiše, povrnem jo vama.“

Stara menita, da si hočeta to pomisliti. Nato odideta majajoč z glavo. In ostalo je vse pri starem.

III.

Link se je zelo jezil, ko je izvedelo župnikovem prigovarjanju. Kaj se imajo vtikati ti črni v te reči, da ne

sestnikov postaja od leta do leta večje. Povišane plače delavstvu in nizke cene kmetijskih pridelkov so glavni vzroki, da zemljišče ne donša dobička. Beg iz dežele je neizogibna posledica, ki mora, ako se pravočasno ne ustavi, docela oslabiti enkrat tako krepek kmečki stan in ga privedi do popolnega obubožanja.

Dekel in hlapcev na deželi skoro ni več. Mnogo kmečkih sinov se posveti po dovršeni vojaški službi ložjemu stanu in vsled tega ne pridejo več nazaj. Hčerke ne marajo prevzeti nehvaležne vloge kmečke gospodinje, v svesti si, da, če porabijo tudi vse moči, bodo vendar vsi le revno živeli, čeravno morajo prav pogosto noč in dan težka dela opravljati, primerni nagradi pa se morajo odreči. Mesto in industrija je njihovo pribežališče.

Kaj je krivo tem vedno večjim nepravilnim razmeram? V tem, da zemljišče ne nese več dobička.

Samo z nekaj številkami hočem to dokazati. Živino-reja, ki se jo tako pogosto smatra za odernostvo kmetovalcev, povrne kmetu komaj njegove izdatke v gotovini; to seveda le, ako se je stvar ugodno razvila. Sedaj se plača na Spodnjem Štajerskem za popolnoma izpitane vole žive teže 12 do 15 meterskih stotov par, 60 do 70 K na meterski stot. Računil sem in našel, da znaša zaslužek na dan od ene glave 25 v. (Čujte!) S tem naj bi bila plačana krma, stelja, delo in obrestovanje vložene glavnice? K temu stavim vprašanje, če je kako podjetje, ki bi moralo računati s takim zaslužkom?

Industrijski delavec zasluži od ure 30 do 40 v in to vedo tudi naši delavci na deželi. Prosim torej one gospode, ki vedno tožijo čez drago živino, da zračunajo, koliko bi, ako bi se rabil ta postavek plače, veljal en komad pitane živine in kakšne mesne cene bi imelo to za posledico.

Sadje smo prodajali lansko leto kilogram po 2 do 8 v. Bili smo primerani jo spraviti več ur daleč na kolodvor. Vprašam Vas, kaj se je tukaj plačalo, sadje, delo ali vožnja? Menim, ne eno ne drugo. (Zelo prav!)

K temu pride hud boj, ki ga bijejo velika mesta, industrija in delavstvo proti kmetovalcem. Zahteva se odprtje mej, kar se bo gotovo zgodilo, če se predloženi pooblastilni zakon sprejme. Ako imamo že danes pri živinoreji tako nizke cene, pri katerih komaj izhajamo, kako bo to še le v prihodnje. Lahko si mislimo, da se bodo naše cene tako daleč znižale, da ne bomo več mogli izhajati, tako, da se bo odvil kmetovalcem tudi ta edini vir dohodkov, živinoreja. Ako se bo pa živinoreja opustila, potem je naravna posledica, da bo tudi poljedelstvo trpelo škodo. Ako se nam odvzame ta edini vir dohodkov, kako naj potem plačujemo, kako naj skrbimo za svojo družino in kako se naj sploh ohranimo na domači grudi? S tem nam je zadan smrtni udarec, ki nas mora uničiti.

O živinoreji in vnovčenju živine bo govoril jeden mojih tovarišev, zato hočem govoriti k nekemu drugemu poglavju.

(Konec prihodnjic.)

Državni zbor.

Razprava o proračunu je bila končana zadnji petek dne 25. junija. Vlada je dobila proračun, čeprav le z majhnim številom glasov. Pomagali so vladi tudi liberalni slovenski in hrvaški poslanci; Ploj se je v hodnikih in tajnih posvetovalnicah posebno zavzemal, da se vladi dovoli rumunska pogodba in pooblastilni zakon za sklepanje trgovinskih pogodb z balkanskimi državami. S tem si hoče nemara odbiti še zadnje kmete, ki so mu pri zadnjih volitvah še vendarle sledili. Ploj sploh svoje škodljive politike ne boče prej pustil, dokler ga volilci prav glasno ne pozovejo, da odloži svoj državnozbornski mandat, do katerega itak nima več nobene pravice.

Ploj, Hribar, dr. Laginja, Spinčič in večina dalmatinskih poslancev niso hoteli glasovati za nezapravnico finančnemu ministru, ki je prodal bosanske kmete madžarskim oderuhom. Ako bi se šlo za kake škricе, bili bi ti gospodje prvi na nogah.

privoščijo — sreče dvema, ki se imata rada in hočejo, naj bi bila vsa dekleta redovnice. Mi jim že pokažemo, kdo smo mi! V njegovi domačiji da je to bolje, da nimajo več ukazovati duhovniki. Ljudje so tam bolj napredni, razumni in bolj veselo žive. Tje — pravi — hoče peljati svojo nevesto in njene reditelje in živeti z njimi kakor v raj. Na to jim je plačal še par litrov piva in steklenico žganja in ves gospodov nauk je bil pozabljen. Takoj drugi teden so odšli vsi v bližnji trg; in po noči so se vrnili domov — pijani.

Zdaj pa je bila Agneza izključena iz dekliske družbe. In čez pol leta so prinesli njeno nedolžnost h krstu.

Župnik jo da poklicati.

„Agneza“ jej reče, „bil je čas, ko si ubogala dobrega angela. Najljubša zabava sta ti bila — molitev in delo: in vse te je imelo rado, Bog in ljudje. Bila si podobna svoji zavetnici. Ko je pa prišlo slaba v tvoje srce, postala si vsem v pohujšanje. Čas bi bil, da bi vsaj zdaj izpoznala svojo zmotu ter se izpreobrnila. Saj je v nebesih večje veselje nad enim grešnikom, ki se izpokori, nego nad devet in devetdesetimi, ki ne potrebujejo pokore.“

Agneza je bila vsa objokana, in obljubila je, da hoče popraviti dano pohujšanje ter skrbeti, da dobi otrok očeta.

Tale čas se je bil Link preselil na drugo stanovanje, ker je tudi občina na to silila. Prosil je, naj ga vzprejmejo za občana; ali tega mu niso dovolili, ker ni mogel pokazati spričeval iz svojega rojstnega kraja in tudi njegovo denarno stanje ni bilo prav ugodno.

V tem je začel Link bolj pogostoma zahajati v bližnje mesto. Nekateri so hoteli celo vedeti, da ima ondi novo zvezo. Tam se je jel družiti tudi s „komunisti“, ki hočejo, naj bode vse premoženje skupno, da bodo imeli vsi enako. Ali nekega večera jih zalezujejo stražarji ter jih več zapro, Linka pa kot ptujca spravijo po odgonu čez mejo.

V proračunskem odseku se razpravlja o italijanskem vseučilišču v Trstu. Slovenci in Hrvati so sklenili, da bodo posvetovanje za dolgi govori obstruirali, da ne bodo pristopili sklepanja o tej stvari. Slovenci privoščijo Italijanom vseučilišče, toda ne v Trstu, ker je Trst vedno bolj slovensko mesto, zraven pa želijo Slovenci, da se obenem ustanovi tudi slovensko-hrvatsko vseučilišče v Ljubljani. Toda Ploj se ni hotel držati sklepa, ampak govoril je komaj četrte ure zelo medlo o tem vprašanju. Neodločnost in nezanesljivost je Plojev političen značaj. Član Slovenskega kluba, poslanec Gostinčar, ki je po svojem poklicu priprost delavec, a pošten mož, pa je osramotil Ploja ter sedaj že tretjo sejo proračunskega odseka izpolnil s svojim govorom. Celo drugače je pač, če poslanec gleda le na se in se boji zameriti vladi in drugim strankam, ali pa če gleda na stvar in skrbi za svoje volilce.

Zdaj ko je končana razprava o proračunu, je hotela vlada, da se sprejme trgovinska pogodba z Rumunijo in pa pooblastilni zakon za trgovinske pogodbe z drugimi državami na jugu. Vlada se je že pogajala z nemškimi poslanci o tej stvari in pridobila je tudi dalmatinske in slovenske liberalne poslance. Dvornik svetnik Ploj je bil odločno za to, da prideta ta dva predmeta sedaj na vrsto.

Toda slovenski in češki kmetijski poslanci so rekli, da sta ta dva predmeta za kmeta take važnosti, da jih ne gre kar čez njihove glave sklepat. Zato so rekli vladi: Stoj in povprašaj še nas, kako mislimo mi o uvozu nove živine v Avstrijo. Vložili so nad petdeset nujnih predlogov, s katerimi bodo zabranili sklepanje o trgovinskih pogodbah.

Pribijemo, da liberalni klub, v katerem sedijo Roblek, Ploj, Ježovnik, ne gre s kmečkimi poslanci, ampak gre taktično z mestnimi poslanci. To so zares čudni kmečki poslanci, ki vedno zapustijo kmeta, kadar bi ga morali najbolj braniti.

Prinašamo nekatere nujne predloge naših poslancev.

Poslanec dr. Korosec je stavil nujni predlog, da se poostri postava o avtomobilih.

Poslanec Roškar je v imenu Kmečke zveze in njenih poslancev storil potrebne korake zaradi preteče suše v vseh okrajih Spodnje Štajerske ter vložil z drugimi poslanci tudi tozadavni nujni predlog. Naši poslanci skrbno nasledujejo gospodarske razmere med svojimi volilci in jim posvečajo vso pozornost.

Poslanec Roškar je stavil dne 25. junija sledeče predloge: 1. Zahteva, da naj vlada zniža ceno zdravilom proti davici, ali pa oddaje brezplačno, ker manj premožni ljudje niso v stanu ta mnogokrat prepotrebna zdravila si nabaviti. Ta zdravila se izdelujejo v državnih zavodih. 2. Predlaga, da se naj odpravi zemljiški davek.

Posl. Pišek je 25. junija stavil nujni predlog, da država za 11. junija po ogaju poškodovanim posestnikom v Križeči vasi pri Studenicah zdatno in hitro pomaga.

Posl. Pišek je 25. junija stavil nujni predlog, da država županom in svetovalcem povrne oziroma daje za polovično ceno vožnjo po železnici, kakor drugim uradnikom.

Politični ogled.

— **Prestolonaslednik** nadvojvoda Franc Ferdinand se bo v prvi polovici meseca julija podal na obisk k rumunskemu kralju. Spremlja ga privkar njegova soproga kneginja Hohenberg, ki bo z vsemi častmi sprejeta. Že dne 4. julija pa bo kneginja tudi z vsem dostojanstvom nastopila pri krstu bojne ladije Radetzky v Trstu.

— **Slovenci v Trstu** bodo imeli v prihodnjem tržaškem deželnem zboru, ki je obenem tudi občinski zastop, 12 zastopnikov, ker so zmagali tudi v I. razredu okolice z 8 kandidati. Socijaldemokrati bodo imeli 10 zastopnikov, vsi drugi 58 pripadejo Italijanom. Slovenski kandidatje so do-

Agneza je bila v hudih stiskah. Ostala je sama, nihče je ni spoštoval, nihče pomiloval. Kar si je bila prihranila, jej je pošlo, ali pa je bila posodila Linku. Tudi ni dobivala več mnogo dela in je imela malo zaslužka, a stroški so se množili. S stariši je tudi imela večji križ, ker bili so stari in navadili so se bili pri Linku žganja. Vsak dan je moralo biti. Pri tem pa so imeli le slabo hrano, in tako sta stara dva vedno bolj pešala. Oče je postal bebec in ni bil za nobeno delo več. Plačil niso zmagovali in vse je prišlo na boben. Ko je bila hiša na dražbi, je zadel starega mrtvoud. Moral je zapustiti hišo in svet; umrl je nepreviden. In zdaj je bila Agneza sama z materjo in bolešno stvarco, in uživala je „kruh s solzami“. Upala je vsaj, da pride Link po njo; ali varala se je, kakor že tolikokrat v sličnih okoliščinah.

Nekega dne pa pride list od njega.

Link je pisal: Da zdaj ni časa misliti na zakon; treba je, da se zberejo zdaj „vsi pravi možje na sveti boj proti starim naredbam“, da bo svet „fraj“, brez vseh postav. Zakon, da je neumnost, on da sploh ni za to. Če jej ni prav, kaj je bila tako trepasta, da je verjela. Kar jej je pa dolžan, toliko da so že vredne one stvari, ki jih je pustil . . . .

Tak je bil torej konec tega „znanja“. Pač si je želela umreti, da bi bilo le konec nesrečnega življenja!

K sreči jej umrje bolni otrok, mater so jej vzeli v bolnico, sama pa vstopi kot spokornica v tretji red sv. Frančiška, potem pa v službo pri pobožni vdovi. — Prisla je vso občino odpuščenja za dano pohujšanje ter izrekla željo, naj bi gospod župnik popisal to zgodbo v svarilo lahkomišelnih mladini.

bili v Trstu in okolici 9100 glasov, kar znači, da sta dve petini vsega prebivalstva v mestu in okolici Slovencev. Trst postaja slovenski!

— **Na Ogrskem** še vedno nimajo nove vlade. Cesar je določil nekdanjega finančnega ministra Lukača, da sestavi s Košutovci novo ministrstvo. Toda Košutovci hočejo sami imeti vajeti v rokah in za to so odklonili Lukača. S tem so se podali na nevarno pot, na pot nasprotstva proti svojemu vladarju.

— **Nemčija.** V nemškem državnem zboru se je bil minole dni hud boj radi davkov. Vlada je namreč predložila letos finančno preosnovo, ki zahteva od državnega zbora 500 milijonov novih davkov. Vlada je predložila predvsem davek na dedščino, katerega so posebno liberalne stranke zahtevale, konservativci pa so bili proti, ker ta davek najhujše zadene kmečko posestvo. Dolgo so se posvetovali, končno pa je konservativcem priskočil na pomoč katoliški centrom. V finančnem odseku sta te dve stranki izdelali novo davčno postavbo brez davka na dedščino, uvedli pa nov davek na borzne papirje. Vlada in liberalci so se silno upirali, državni kancelar Bülow je novo večino rotill, naj odneha, toda konservativna stranka in katoliški centrom sta ostala trdna. V sji 24. junija t. l. je bil davek na dedščino z veliko večino odklonjen, sprejet pa davek na borzne papirje. Zadnji dve leti je vladal državni kancelar Bülow z večino, sestavljeno iz konservativcev, nacionalnih liberalcev in svobodomislicev. Najmočnejšo stranko, katoliški centrom, je izključil od vlade. Katoliški centrom je bil prepričan, da ta vladna večina ne bo dolgo držala in je mirno čakala. Letos pa so se res vsled predložene finančne preosnove zvezali konservativci s katoliškim centrom. Konservativci, katoliški centrom in Poljaki tvorijo sedaj večino in knez Bülow bo moral, ker ne da rad ostavke, vladati s katoliškim centromom.

Mala politična naznanila.

Dne 24. junija. Španska kraljica Viktorija je povila predvčeršnjim princezino. — V Heb na Češkem je došla grška kraljica Olga s svojim sinčkom princem Christoforom v spremstvu bavarske princezine Terezije. — Nравnost v Nemčiji. V Saarbrückenu je zaprla policija 40 oseb boljših krogov, ki so obdolženi kaznjivega občevanja z deklicami od 12. do 16. leta. Žrtev je dosejal znanih 24. — Proti potovanju ruskega carja v London se grozno hujska. Proti obisku se vrše shodi.

Dne 25. junija. Nemški državni zbor bo, kakor se trdi z vsoto gotovostjo, razpuščen. — Vojni minister Schönhaich je pisal ogrskemu trgovskemu ministru Košutu pismo, v katerem se Košutu v svojem in v imenu armade zahvaljuje za pomoč pri vojaškem postopanju proti Srbiji ter prosi nadaljnje Košutove pomoči. — Iz Londona se poroča, da je angleški kralj Edvard tako bolan, da komaj hodi. — V Besarabiji je izbruhnila kmečka vstaja. Vstaški kmetje so pobili približno 100 judov.

Dne 26. junija. Skupni finančni minister Burian odpočuje ta mesec v Bosno in Hercegovino, da pripravi vse za ustavo. — Ogrski ministrski svet je sklenil, da se z vsemi dohodki vpokoji podban pl. Cernkovič. Podban postane pl. Čuvaj. — Iz Ogrske javljajo, da baron Rauch ne bo podal svoje ostavke dr. Weckerlu, marveč še le Weckerlovemu nasledniku. — Turški vojni minister je odredil mobilizacijo 20.000 rezervistov na grški meji.

Dne 27. junija. Ogrski Rumuni pripravljajo demonstracijo pred prestolonaslednikom. Izšel je proglas na ljudstvo, da naj v Erdelju po vsi železniški progi slovesno pozdravljajo prestolonaslednika Frana Ferdinanda in mu povedo, da biva v Ogrski tri in pol milijona podjarmljenih Rumunov. — Reški guverner grof Nako je brzojavno podal svojo ostavko. — Notarijat nameravajo v kratkem uvesti tudi v Bosni in Hercegovini. — V trgovskem ministrstvu se otvori najbrž že prihodnji teden poseben oddelek za Trst. Ta oddelek bo v gospodarskem oziru za Trst gotovo zelo velike koristi.

Dne 28. junija: Španska je v Centi zbrala 16 000 mož. V Madridu se splošno sodi, da je vojska z Maroko gotova stvar. — V Zagrebu je prišlo na nekem shodu med poslanci do takih preteпов, da je eden izmed njih celo krvavel. Škandal so bili nepopisni. — Na Dunaju trde nekateri politiki, da se v kratkem snidejo nemški državni kancelar Bülow, avstrijski zunanji minister Aehrenthal in italijanski zunanji minister Tittoni, da zopet nekoliko polimajo trozvezo in se pogovore o razmerju do Rusije. — Solunski mladoturški in vojaški krogi delajo na to, da se Grčiji zaradi Krete napove vojska. Bolgari so baje za to vojsko ponudili 30 000, Albanci pa 50 000 prostovoljcev. — Bolgarsko vojno ministrstvo zahteva od sobranja 30 milijonov frankov za utrjevanje bolgarskega črnomskega obrežja. — V Carigradu so obesili adjutanta bivšega sultana Ahmeda Cerkeša in osem dragih obsojencev. S tem so obešanja radi dogodkov 13. aprila t. l. končana.

Dne 29. junija: Gosposka zbornica je predvčeršnjim odobrila proračun. — Na Dunaju se je vršil večeraj pod predsedstvom ministrskega predsednika Bienertha ministrski svet.

Razne novice.

Poziv! Vse cenjene naročnike, katerim poteče te dni naročnina, prosimo, da isto takoj ponove, posebno pa še prosimo dotične, ki so zaostali z naročnino, da storijo svojo dolžnost. — Ob tej priliki po-

novno pozivamo vse svoje somišljenike in prijatelje, da neumorno agitirajo, za razširjanje našega lista. Celjski liberalci so se s strastno agitacijo vrgli na razširjanje svojih listov. Mi nikakor ne smemo zaostati za njimi, pač pa jih moramo v tem oziru prekositi. Zato pa na delo — podpirajte in razširjajte „Slovenskega Gospodarja.“

* **Iz davčne službe.** Premeščeni so: Začasni davčni asistent Alfonz Ribič iz Gornjegrada v Radgono, davčni oficijal Alfred Drobnič iz Radgone v Marenberg kot kontrolor, davčni asistent Ferdinand Tičar iz Ormoža v Rogatec. — Davčni asistent Jožef Wresnik pri davčnem referatu okrajnega glavarstva v Ptujju je prideljen davčnemu uradu v Ptujju, davčni asistent Simon Führer pri davčnem uradu v Ptujju je prideljen davčnemu referatu okrajnega glavarstva v Ptujju. — Finančno ravnateljstvo v Ljubljani je imenovalo davčnega asistenta Jožefa Trajnika v Rogatec davčnim asistentom kranjskega finančnega okraja.

Za obmejne Slovence so darovali duhovniki šaleške dekanije, zbrani na dekanijški konferenci 50 K. Hvala!

Družba sv. Mohorja se bode letos ponašala z najvišjim številom udov, odkar obstoji; danes jih šteje 84.931, torej za 542 več nego leta 1908, in za 333 več nego leta 1904. Nadejamo se pa, da bomo prekoračili število 85 000, ker še vedno upamo, da se oglasijo tudi tiste štiri koroške župnije, ki se še vedno obotavljajo, pa so lani štejele 187 udov. Pomnožile so se naše čete kljub slabi letini in hudi bedi v mnogih slovenskih pokrajinah, vendar niso napredovale vse škofije, nego le goriška (+ 552), tržaška (+ 259), lavantinska (+ 246), poreška in krška (+ 31), djakovska (+ 2), razni evropski kraji (+ 23), Amerika (+ 59); majhen napredek se bode pokazal tudi pri Koroški, ko bodo zakasnele župnije vpsloale svoje Mohorjane. Vpliv gospodarske bede se kaže najbolj pri ljubljanski škofiji (— 244, pri senjski in dalmatinskih škofijah (— 14), pri zagrebški (— 14), pri sornboteljski (— 56), sekovski (— 33), pri bosniških (— 7), pri afriških (— 6).

Šolnina se bo po srednjih šolah drugače pobirala kot dozdaj, ko se morajo, kakor znano, od leta 1866. sem kupovati po državnih srednjih šolah šolske denarne znamke. Naučno ministrstvo je zdaj ukazalo, da se od bodočega šolskega leta nadalje šolnina ne bo več plačevala s šolninskimi znamkami, marveč po poštni hranilnici. Ravnateljstva srednjih šol se zato prikljopijo šekovnemu in clearingovskemu prometu poštnega hranilničnega urada. Prodaja sedanjih šolninskih znamk po javnih blagajnah in davkarjih se ustavi koncem julija letos. Do takrat kupljene, nepoškodovane in neporabljene znamke se vzamejo do konca septembra letos nazaj in se povrne njihova vrednost po prošnji na deželno šolsko oblast.

* **Skrbi in huda leta,** moré ubogega kmeta! Hudo je, če je suša. Travniki ne ozelenijo, polja ne obrode in ne zraste živež ne za ljudi, ne za živino. Treba je vse, kar človek rabi zase in živino, kupovati, toda kaj, ko je suša tudi v mošnji. To je huda suša, pa še huja se godi, če je suša v grlu. Človek ni za nobeno rabo, če nima kake steklenice za podporo, posestva s suhim grlom ne more obdelovati. Ta suša, katero vsak vedno rad, še preveč rad gasi, je večkrat vzrok, da žalibog, premnogokrat, da se tudi posestniki vedno bolj sušijo, vedno manj jih je, in kar jih je, še čakajo, da jim posestvo nadležni krčmar proda. Hudo je tudi, če je prevelika mokrota. Na polju gnijejo pridelki ter ne morejo dozoreti, ljudje so pa vsled tega prisiljeni, sedeti doma, kjer žalostno gledajo skozi okno, kdaj bo prenehalo liti, da bi zopet delali na polju in vinogradih. A še huje je, če po grlu preveč dežuje. Dokler ima človek kaj evenka v žepu, vedno v gostilni poseda in nima ne časa, ne volje za nobeno delo. Ko pa zavlada v žepu suša, ga gostilničar vrže v občestni jarek, kjer zopet v mokroti nadaljuje svojo pot. — Bojimo se in trepetamo, ko izza daljnih gora vstajajo oblaki, dolgi, gosti, črni, ne obetajoč nič dobrega. Privihrajo z viharjem, z dežjem in točo in celi letni pridelek je v par minutah uničen in ubogi kmet vidi beraštvo v vsej blesteči podobi pred seboj. A še huje je, če toča ne privihra iz črnih oblakov, ampak iz steklenice v gostilni. Mladi ljudje se napijejo in v pijanosti pride do preteпов, pobojev, kri teče in ne malo kedaj se za marsikatero končajo taki prizori na mrliških parah. Drugi pa pridejo v roke c. kr. oblasti, kjer dobe za plačilo dolgo, hudo kazen, hudo sušo v človeškem življenju. Ob enem pa se zagreni življenje starišem, bratom in sestram, in za marsikatero dekle je bil tak pretep toča, ki ji je pobila vso prihodnost. Na mnogih krajih pa mesto te toče dirva vihar, ki še časih več škoduje. Pijan oče, brat srasja doma, razbija, preklinja, vse se ga boji in beži pred njim kot pred viharjem. V taki rodbini nastane tako kot v zelniku, polnem gosenic. Rastlina ne more rasti, ampak se muči in hira. Premnogokrat pa pride žali bog jetika, vodenica, blaznost i. t. d., posledice alkoholnega življenja, ki mnogotega mučijo tako dolgo, da vsled njih stori nesrečno smrt v nedolžni vodi! Huda leta moré kmeta, a še bolj ga mori alkohol, ki hoče vseposvodi imeti svoja posestva. — Vsak bolnik vzame zdravila za svojo bolezen, tudi za razne elementarne nezgode imamo pomoč in zakaj bi se proti tej nevarnosti ne postavili v bran. To gibanje je že začelo, a še vse premalo, še bolj, se mora razviti, še bolj razširiti. V ta namen se vrši dne 4. julija v Ljubljani velik protialkoholni shod, ki bo prinesel med naš narod novo naučenje in spoznanje za to velevažno narodno obrambno delo. Vsak, komur le dopuška čas in denarna sredstva, naj pohiti na ta shod! Na delo za obrambo naroda, kateremu preti največja nevarnost v — pijančevanju!

* **Slovenska zmaga.** V občini Blato pri Pibrku so se na kres vršile občinske volitve. Zmagali so v vseh treh razredih zavedni slovenski volilci.

* **Na Primorskem** je razpisano mesto potovalnega poljedelskega učitelja s slovenskim učnim jezikom in sicer za politični okraj sežanski, sodni okraj Podgrad in tržaško okolico s sedežem v Sežani. Prosilci za to mesto naj vlo-

žijo svoje prošnje z dokazom starosti, avstrijskega državljanstva, dovršenih študij, delovanja v kmetijski praksi in jezikovnega znanja najdalje do 28. julija t. l. na c. kr. namestništvo v Trstu.

* **Zveza napredne mladine.** Zadnji „Nar. List“ naznanja, da se vrši v kratkem zaupni pogovor mladeničev in mladenk, kot predpriprava za ustanovitev „Zveze napredne mladine“. Glasilo te nove „Zveze“ bo „Narodni List“, ki si hoče s tem pomagati do novih naročnikov, ker ga trezno misleči naročniki zapuščajo, kakor podgane potapljajočo ladjo. Mi k temu samo rečemo: Mladeniči, mladenke, pod zastavo! Kdor še ni pri nas, naj takoj pristopi k naši organizaciji, da bo vsa poštna slovenska mladina v enem taboru. Pretepače in v gostilnah in kavarnah vzgojeno mladino pa rade volje prepuščamo celjski „napredni (?)“ „Zvezi“, ker za isto v naših vrstah tako ni prostora.

* **Odprto pismo Zemljičev!** V zadnji „Slogi“ je obelodanil radenski Zemljič odprto pismo č. g. duhovnikom in „Slov. Gospodarju“, da se ga naj več ne napada in blati. Menda se misli sedaj poboljšati. Zraven pa je še padel enkrat v staro grešno navado, ter zmerja nekoga „fantiča z nezdravimi možgani“. Čudimo se tej izjavi g. Zemljiča, ki je še sam istega „fantiča“ svoječasno pred svojim velikim padcem celo drugače sodil. Mi se sicer ne bomo kregali, kdo ima nezdrave možgane, a Zemljiču pa le povemo, da je on s tem vse kaj drugega dosegel, kot je mislil!

* **Veliko duševno izobrazbo** in naprednost je pokazal zopet zadnji „Nar. List“ s svojim duhovitim (?) podlistkom: „Štas — Nus — Skus“. Dejanje se godi v Pod-sredi, menda za to, ker so že tam liberalci parkrat propadli (7. in 17. maja). Iz celega spisa spoznamo veliko sušo „Nar. Lista“.

* **Kam vodi „Svobodna misel“?** Na to nam odgovori najbolje sledeči dogodek v Idriji: Slab napredek v šoli in skrb zaradi slabega spričevala, združena z versko mlačnostjo, je navdala dva realca idrijske realke z mislijo, da si bosta končala svoje mlado življenje. Dobila sta revolver in dne 16. junija na vse zgodaj odšla iz Idrije proti Ljubljani. V Ljubljani sta med drugim obiskala tudi pokopališče in odšla. Ob angeljevem češčenju sta prišla nazaj na pokopališče in se vstavila pri grobu matere enega izmed nesrečnežev. Cerkvnik, ki je govoril, je slišal dva poka, šel je takoj pogledat in našel oba mrtva na tleh. To je cilj, ki do njega vodi mladino „Svobodna misel“ in podobno časopisje, in zato opozarjamo ponovno vse mero-dajne osebe, da skrbje za to, da mladina teh spisov ne bo dobila v roke!

* **Kranjski kmetje,** združeni v mogočni „Slov. Ljud. Stranki“, se krepko borijo in hodijo redno iz boja kot zmagovalci. Lepo zmago so si priborili pri obč. volitvah v Vel. Račni, Selcih, Blokah, Škocijanu pri Turjaku itd., povsod zanaguje katoliška kmečka misel. Kakor so se oni veselili lepe zmage štajerske kmečke zveze pri deželno zbornih volitvah, tako se tudi mi radujemo lepim uspehom kranjskih tovarišev.

* **Za nami.** Eno zadoščenje nam vendar ponujajo celjski liberalci: v organizaciji nas posnemajo do pičice vestno. Mi imamo Slov. kršč. socialno zvezo, za to so si ustanovili liberalci Zvezo narodnih društev. Mi imamo Zvezo slovenskih mladeničev, in sedaj si ustanavljajo liberalci Zvezo liberalnih mladeničev. Samo ena napaka je zraven: Mojstri so v posnemanju, ne pa v organiziranju.

* **Od nekod.** (Iz Slov. gorio). V „Nar. Dnev.“ zadnje sobote beremo pod tem naslovom dolgo klobaso, v kateri se neki mladenič, ki pa že dolgo ni več mladenič, veseli filijalke Narodne stranke, „Zveze napredne mladine“. Dopis sam ni vreden počenega groša, ampak zavrniti moramo samo neke nesramne laži. V dopisu beremo: „Klerikalci bi nam s časoma lahko izvabili v svoja nazadnjaška „katoliška“ bralna društva, v Zvezo krščanskih mladeničev vso mladino. Saj žrtvujejo v ta namen tudi na raznih socialnih (beri hujskajočih) kurzijah kak glazek vina ali plačajo kak obed“. To obrekovanje bomo mi katoliško misleči mladeniči liberalcem poštno poplačali. Dobro veste, da mi nimamo svojega prepričanja na prodaj za glazek vina ali kak obed in je to marsikateri liberalni agitator pri zadnjih volitvah spoznal. Vi sodite nas le po sebi, ker menite, da če vi prodajate svojo narodnost za skledo leče, da storimo tudi mi isto. „Laž in obrekovanje je glavno orožje naših klerikalcev in z njimi seveda krščanskih mladeničev“. Ako je dopisnik sam svoj dopis pazno prebral, tedaj mora priti do zaključka, komu je laž in obrekovanje glavno orožje. „Zveza napredne mladine“ pa je tudi nas razveselila, ker bode mladeniči sedaj še rajše prišli v naše vrste, uvidevši nesramne laži liberalne napredne mladine! Vsem mladeničem širnega Spod. Štajerja pa kličem: Vsi, ki poštno mislite in čutite, pridite pod prapor „Zveze slovenskih mladeničev“! Slovenjgoriški mladenič.

* **Kdor daruje kako cigaro,** napravi po § 426. colninskih in monopolskih določb prestopok. Ta paragraf namreč prepoveduje, da bi kdo sprejel v svojo posest od oseb, ki niso od države določene za prodajo, in sicer na onem kraju, kjer se ta posestna promena izvrši, kak monopolni predmet. Kakor neki dvorni odlok pojasnjuje, spada v te določbe tudi darovanje. Isto kakor za cigare velja tudi za sol, poštno znamke, kolke itd. Torej pazite, tobakarji!

* **C. kr. državna železnica** je uvedla pri brzovlakih na progi Trst-Dunaj novo službeno osobje. Ženske, oblečene črno z rumenim trakom na desni roki in železniškim znakom spremljajo te brzovlake ter so na razpolago potnikom v malenkostno brezplačno postrežbo in da po vsakem izstopu potnikov iz enega kupeja takoj vse posnažijo, poberejo razne odpadke in prah pobrišejo. Nastavljenske so prideljene le prvemu in drugemu razredu. Plače imajo 60 K mesečno.

Slovensko trgovsko društvo v Mariboru priporoča te-le tvrdke:

M. E. ŠEPEC

Grajski trg 2 MARIBOR Burgplatz 2:

priporoča svojo popolnoma novo in veliko zalogo modnega volnenega in perilnega blaga za ženske obleke, vsakovrstno sukno (štofe) za moške obleke, srajce, ovratnike, kravate, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvilih, perje za blazine itd.. vse po najnižji ceni.

Premog in drva

prodaja, ter stavi tudi na dom

A. VERTNIK

trgovina z mešanim blagom, :: premogom in drvami :: Maribor, Koroška cesta.

Obleke in perila kupujete po najnižji ceni v trgovini z manufakturnim blagom

FELIKS ROP

MARIBOR, Poštna ulica št. 8.

Svoji k svojim!

Nova trgovina

Fr. Bureš,

urar, očalar in zlatar

v Mariboru

Tegetthoffova cesta 33,

priporoča slavnemu občinstvu svojo bogato zalogo raznovrstnih zlatih, srebrnih in niklastih ur, očal, dalnoglede, raznovrstne zlatarne in srebrne ponašilne cenah. Garancija več let.

Vsi popravki se točno in hitro izvršijo. ::

1000 Kron!

ne dobite, ampak precej denarja si prihranite, ako kupujete vse za Vašo potrebo, kakor vsakovrstno blago za žensko in moško obleko, najlepše svilnate robce, perilo, preproge, rjuhe, platno belo in barvano in mnogo drugih različnih stvari v največji in najcenejši trgovini

JOZEFA ULAGA v MARIBORU,

Tegetthoff-ova cesta šte. 21.

Največja zaloga! 364 Največja zaloga!

Pohištvo!

v veliki zalogi, kakor tudi matrace, divani, ostriže postelje ter ogledala po najnižji ceni.

Franz Pieteršek, Maribor Koroška cesta št. 10.

Narodna gostilna

== Pri pošti ==

Maribor, Tegetthoffova cesta 40

priporoča vedno sveže pivo, izvrstna domača vina ter mizne in tople jedi.

Mar. Medek.

Tovarna za glinske izdelke

v Račju

zdeluje s parnimi stroji iz najboljših, večkrat premaknjenih glin priznane najboljše izdelke, kakor: posodovane zarezne in vsakovrstno drugo strojno opako, opake za zid, za oboke, dimnike, rekona-opeko, plošče za tlak, lončena ovi itd. po najnižji ceni.

Zaloga tudi v Mariboru, Cesarova cesta, pri kramarju A. Wauer-ju

Veselice

se prirede in zato nudi narodna trgovina ::

VILKO WEIXL, MARIBOR, Gosposka ulica 33,

lampijone konfeti, kače, srečke za srečolov, šaljive dopisnice, slovenske razglednice, barvan papir in različne :: dobitke v najlepši izbiri po jako nizki ceni. ::

Glavna zaloga Barthelovega apna za poklajo! Razne vrste travnega, deteljnega, gozdnega in vrtnarskega semena priporoča

M. Berdajs MARIBOR Sofijin trg

Slavnemu slovenskemu p. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril v Mariboru, Šolska ulica šte. 2 nasproti kavarni „Central“

moderno urejeno brivnico.

Isto priporočam vsem zavednim Slovincem ob čisti in točni postrežbi v blagohotni obliki.

Odlinim spoštovanjem **IVAN BERGLES,** brivec.

Smrt

doleti vsacega, ampak sreča samo tistega, kateri naroči sedaj belo platno v veletrgovski hiši

R. Stermecki, Celje, Štajersko.

Štajersko platno m po 36 v. Slovensko platno m po 40 v. Savinsko platno m po 44 v. Vojaško platno m po 46 v. Domestik platno mehko m po 43 v. Gorsko platno debelo m po 60 v. Istrija tkanina, mehka m po 54 v. Holandska tkanina, mehka m po 60 v. — Vzorec zastoj in pošiljatve črez 20 K franko.

Spomladanski čas!

Priporoča vsakovrstna semena, deteljno staj., lucerno, rudečo, (inkarnat) travno seme, oves za seme, repno, svinško salatno, korenjevo, zeljno seme itd. Nadalje: galico, brizgalnice, motike, gumi, trake, preja, liče ter vse potrebščine za vinograde; Tomaževa žindra, kose, vile, grablje ter razno orodje. Barthelovo klajno apno, vsake vrste :: železa, šine, cement itd. — Kupuje vse kmetijske pridelke. ::

Alojzij Pinter

v Slov. Bistrici.

Edina narodna steklarska trgovina **FRAN STRUPI, Celje,**

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana, kamnine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za podobe. Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in privatnih stavbah.

Najnižje cene — Najsolidnejša postrežba.

Na debelo — Na drobno

Podružnice Spljet, Celovec :: in Trst ::

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestaje po čistih **4 1/2%** Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papir-jev po dnevnomu kursu. Delniška glavnica K 3.000.000. — Rezervni fond K 300.000.

Podružnice Spljet, Celovec :: in Trst ::

Južnoštajerska hranilnica v Celju v Narodnem domu

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po štiri odstotke ter pripisuje obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek plačuje hranilnica sama ter ga ne odteguje vlagateljem. Za varnost vlog jamčijo okraj: Gornji grad, Ševnica, Šmarje, Šoštanj in Vrnsko in rezervna zaklada, katere zneska vže nad 280.000 K. Zato razdeli znatne svote v občekoristne in dobrodelne namene za gori navedene okraje. Dosedaj je dovolila za dijaške ustanove 30.000 K, za vodovodne naprave 10.000 K, za napravo potov 1500 K, različnim učnim zavodom in za ustanovitve slovenske obrtne strokovne šole 2.400 K, za podporo različnim požarnim brambam in v kmetijsko gospodarske namene nad 2.000 K, skupno tedaj nad 45.000 K.

Slovinci, poslušajte se južnoštajerske hranilnice pri nalaganju svojega denarja ali kadar zalagate denar za mladoletne ali varovance in zahtevajte pri varovance izključno le v južnoštajersko hranilnico. Za brezplačno dopušljanje denarja se pološnice c. kr. poštnoohranilničnega računa št. 18.818 vsakemu na raspolago.

Kilne pase,

z ali brez peresa tudi za najhujše kile, trebušne obveze, suspensorije, podloge za noge, bergle, pokončne držaje, razne varstvene stroje za telesne poškodbe, po zdravniškem predpisu i. t. d. izdeluje po jako niski ceni, staroznana tvrdka **FRANCO Podgoršek,** bandažist in rokavičar Maribor, Grajska ulica 7. Zaloga vsakovrstnih v to stroko spadajočih zdravilnih in drugih potrebščin, ter rokavic v veliki izbiri.

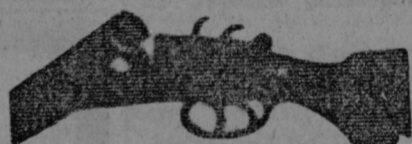
Štampilje

iz kavčuka se dobijo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom priporoča

Prva borovska tovarna orožja **Peter Wernig**

družba z omejeno zaveso v Borovljah (Koroško).

Kemična pralnica oblek **H. Volk, Šoštanj**

se priporoča za pranje in barvanje raznih oblek, kožuhov, rokavic itd. Lišpa od oblek ni treba odstraniti. Edini slovenski zavod te vrste.

Nabiralnica v Mariboru pri J. Vozjak, krojač, Šolska ulica 4.

Ivan Ravnikar Celje

priporoča svojo bogato zalogo špecerijskega blaga, suhih in oljnatih barv, firneža in karboleja ter vseh vrst lakov, kupuje in prodaja deželne pridelke. Gostilničarjem priporočam vseh vrst mineralne vode, nadalje domače in ogrske salame. Poljedelcem priporočam za pomlad vsakovrstna poljska in trtna semena, za katerih kaljivost se jamči. :: Na debelo in drobno. — Nizke cene : točna postrežba. ::

S spoštovanjem:

IVAN RAVNIKAR.

„CROATIA“

edina hrvaška zavarovalnica, osnovana od občine svobodnega in kr. glav. mesta Zagreba

„CROATIA“, osnovana na temelju vzajemnosti, sprejema v zavarovanje proti požaru in vpepelitvi po blisku nepremičnine vsake vrste: hišo, gospodarska poslopja, tvornice, mline itd. ter premičnine, kakor: hišno opravilo, gospodarsko orodje, opremo, stroje, blago, žito, blago v trgovinah itd. po jako ugodnih pogojih in niskih cenah.

Vsa pojasnila daje: Podružnica „CROATIA“ v Trstu, Gorno št. 1.

Prvi zavod za graviranje in izdelanje kavčuk štampilj. ::

Anton Černe, Ljubljana Sv. Petra cesta 6.

Zunanja naročila izvršujejo se točno. Ceniki na zahtevo zastoj in poštnine prosto. Konkurrira z vsakim sličnim podjetjem.

A. Jurca naslednik Alojzij Senčar v Ptujju,

priporoča svojo bogato zalogo špecerijskega blaga, suhih barv, firneža in karboleja ter vseh vrst lakov, kupuje in prodaja deželne pridelke. Gostilničarjem priporočam vseh vrst mineralne vode, nadalje domače in ogrske salame. Poljedelcem priporočam za pomlad vsakovrstna poljska in trtna semena, za katerih kaljivost se jamči.

Na debelo : na drobno. — Nizke cene : tečna postrežba.

Mnogovrstne razglednice priporoča trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Mnogo, mnogo 1.000.000 kron bi že samo v našem cesarstvu letno več prigospodarili, ko bi se p. n. posestniki posluževali „Palma“, ki pospešuje opitjanje vsakovrstnih perutnih in dojitnih živali, jih obvaruje boleznim in oskravi sigurno, če so belane za difterijo ali pa v prebavilih. 1 K pošt. znak (nakazano 6 v. več) prinese Palma z navodilom poštnine prosto; spod 4 K ni povzeta! Priporočam se L. E. Weixl, priprav. št. živil. Maribor, Zodijski trg 3. Čez sto priznanj. Prospekt prosto. 1001

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Grajski trg št. 3 v hiši gostilne pri črnem orlu (Schwarzen-Adler).

Denarni promet je tekom osem mesečnega poslovanja čez en milijon kron.

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4 $\frac{1}{2}$ %. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti papilarni varnosti po 4 $\frac{1}{2}$ %, na vknjižbo sploh po 5%, na vknjižbo in poročstvo po 5 $\frac{1}{2}$ % in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvenih praznike. — V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—5. popoldne. 6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne zahtevalnice.

Vsakovrstne slamnike

priporoča gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu Fran Cerar, tovarna slamnikov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani. Cene nizke, postrežba točna, 434 na zahtevo cenik poštine prosto.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Milan Hočevar-Celje

Glavni trg št. 10.

Priporoča za napravo domače pijače posebno dobro pripravo ali tvarino, tudi za vse vrste žganja in likera.

Olja, švicarskega sira, ogrske salame, kave 1 kg od 2 K naprej, rogatsko in radajnsko kislavo, vodo, galico, žveplo in rafije.

Jamčim za dobro in solidno postrežbo.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena manufakturna trgovina 116

Franc Souvan, sin
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu 22
v LJUBLJANI.

Kapljice za želodčni krč: Stane ena steklenica samo 50 vinarjev.

Žganje proti trganju: Prav dobro mazilo pri prehlajenju v zglobeh in udih. Cena 1 K.

F. PRULL:
mestna lekarna pri c. kr. orlu
MARIBOR, Glavni trg št. 15. 325

Pohišstvo

v veliki zalogi, lastnoročno izdelano, blede polirano iz mehkega lesa, po najnižji ceni priporoča

Aleksander Rochl, Maribor

Koroška cesta št. 24.

Vsakovrstna popravila točno! Lastna delavnica! Prevzame tudi vsa tapetniška dela! 485

Ceno posteljno perje.

1 kg sivoga, puljenega K 2.—, pol beloga K 2.50, beloga K 3.— prima perje mehkega kakor puh K 6.—, veloprime oglašene najboljšje vrste K 8.—, mehkega perja (puha) sivoga K 6.—, beloga K 10.—, pranskega puha K 12.—, od 5 kg naprej poštine prosto.

Narejene postelje

iz gostonega, rdečega, modrega, rumenega ali beloga inleta (nankinga), pernica, velikost 170 x 116 cm s dvema zglavnicama, te dve 80 x 58 cm, sadosti napolnjena, s novim, sivim očičenim, košatim in stanovitnim perjem K 16.—, napoli maha K 20.—, maha K 24.—, pernica sama K 12.—, 14.—, 16.—, zglavnica K 3.—, 3.50, 4.—, razpošilja po povzetju, zavojintna 347 zastonj, od K 10.— naprej poštine prosto.

Maks Berger v Dešenici št. 1015, Šumava.
Karne ugaja, se kumnet ali pošlje denar nazaj. Ceniki o blazinah, odejah, prevlekah in drugem postelnem blagu zastonj in poštine prosto.

Kmetovalci, pozor!

K bližajoči se dobi mlatitve priporoča se podpisani vsem večjim posestnikom za izvrševanje mlatve s prevozno mlatilnico, katero goni bencinmotor.

Namlati se v 10 urah 4000—7000 kg očiščenega zrnja ter je popolnoma ognja varno, vsled česar se izvršuje brez nevarnosti tudi pod slamnato streho.

Jurij Skrbineš,

505 posestnik v Hajdini p. Ptuj, Štajersko.

F. Prull mestna lekarna
pri c. kr. orlu

Maribor, Glavni trg št. 15 poleg mestne hiše.

Kapljice za svinje
za rdečne bolezni.

Je izvrstno in poskušeno zdravilo za rdečne bolezni. Gotovo pomaga, že bolani svinji se lahko daje 3krat na dan ena mala žlica. Cena 1 steklenice 1 K. Najboljša zdravila za domače živali ima in vsak dan po poštinem povzetju pošilja

Mestna lekarna F. Prull-jeva poleg mestne hiše. 368

Častna izjava.

Jaz podpisani Jurij Terglav izreco prekličem besede, ki sem jih govoril glede osebe zasebnega obtožitelja, namreč, da je Boga v Pihlirtovi gostilni na tla vrgel in tamkaj vse razbil, ter te besede kot neresnične obžalujem ter prosim Antona Rančigaj za odpustanje.

Na Vranskem, dne 25. junija 1909.

522

Jurij Terglav.

Staro slovitno, izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in črevih, osobito se priporočajo — pri zaprtju in nerednem odvajanju — pehanju, — kongestiji — pomankanju teka, krčih i. t. d. Nedosežno sredstvo za vzdržanje dobrega prebavanja.

Delovanje izvrstno, vseh siguren. Cena je za 12 steklenic (1 dvanajstoričnica) 5 K franko na vsako pošto po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od:

P. Jurišića,

lekarnarja v Pakracu št. 201 (Slavonija). 486

Na BEŽIGRADU pri CELJU

: lepa stanovanja za oddati :

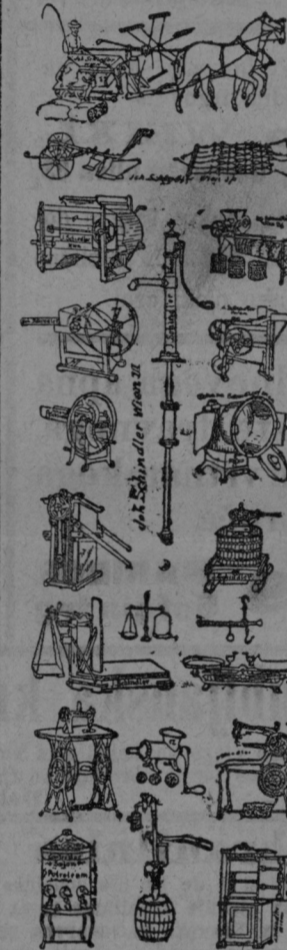
Poizvedeti pri oskrbništvu.

517

Ivan Schindler, Dunaj III/1
Erdbergstrasse 12

pošilja že veliko let dobro znane

stroje vsake vrste za poljedelstvo itd.

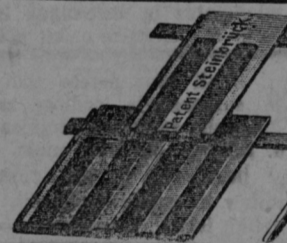
kakor: mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice, poljsko orodje, stiskalnice za seno, mlatilnice, vitle, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroje za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, vodovode, svinčene cevi, železne cevi itd., postranske komade za vse stroje, četudi niso bili pri meni naročeni. Kose za slamoreznice iz prima jekla po izdatno znižanih cenah ravno tako vse priprave za kletarstvo, medene pipe, sesalke za vino, gumijeve in konopljene cevi, gumijeve ploče, stroje za točenje piva, skrinje za led, stroje za sladole, priprave za izdelovanje sodavode in penecih vin, mlin za dišave, kavo, itd., stroje za izdelovanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice, železno pohišstvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestav, orodje in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, vse pod dolgoletnim jamstvom po najugodnejših plačilnih pogojih tudi na obroke!

Ceniki z več kot 500 slikami brezplačno in pošt. prosto. Dopisuje se tudi v slov. jeziku.

Prekupil in agentje zaželjeni.

Piše naj se naravnost:

Ivan Schindler, Dunaj III/1
Erdbergstrasse 12. 296

Patent zarezna
strešna opeka

in vse druge vrste strešne opeke se dobiva najboljše vrste po najnižji ceni na tovarni **P. TOMBAH** v Jurovcih pri Ptuj. 388

Zahvala.

Vsemogočnemu je dopadlo k Sebi vzeti mojo drago soprogo ozir. mater, gospo

Ano Dogša, roj. Gran

posestnico na Grabah pri Središču.

Ob tej priliki se zahvaljujemo cela obitelj vsem, ki so jo v boleznih obiskali in tolažili, vsem, ki so jo spremili k večnemu počitku, pred. gg. duhovnikom, gg. učiteljem, slav. vojnemu in veteranskemu društvu v Središču za sožalno odpo slanstvo, za krasne vence, vsej rodbini, sosedom in prijateljem.

GRABE pri Središču, dne 17. junija 1909.

Jurij Dogša, soprog.
Martin Stanislav Dogša, sin. 512 Ivanka Dogša, sinaha.